

М. Ю. Павленко¹, М. К. Пацюк²

^{1,2} Житомирський державний університет імені Івана Франка,
вул. Вел. Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Амеби поширені в різних природних біотопах з широким діапазоном абіотичних факторів. Серед представників групи є види, які викликають опортуністичні інвазії людини та тварин. Більшість амеб реагують на зміни оточуючого середовища та можуть бути використані як індикатори водного та ґрунтового середовищ.

Впродовж 2018–2020 рр. у річках околиць м. Житомира (р. Кам'янка, р. Тетерів, р. Гуйва) нами ідентифіковано 22 види голих амеб, які за системою Еукаріот [2] належать до молекулярних груп *Tubulinea* Smirnov et al., 2005, *Discosea* Cavalier-Smith et al., 2004, *Variosea* Cavalier-Smith et al., 2004; гетеролобозні амеби належать до класу *Heterolobosea* Page & Blanton, 1985 з групи *Discoba* Simpson in Hampl et al., 2009. Це такі види: *Deuteramoeba mycophaga* Pussard, Alabouvette et Pons, 1980, *Saccamoeba stagnicola* Page, 1974, *Saccamoeba limax* Dujardin, 1841, *Saccamoeba lucens* Frenzel, 1892, *Saccamoeba* sp. (1), *Saccamoeba* sp. (3), *Korotnevella stella* Schaeffer, 1926, *Korotnevella* sp., *Vexillifera* sp., *Vannella* (cf) *lata* Page, 1988, *Vannella* sp., *Cochliopodium* sp. (1), *Mayorella cantabrigiensis* Page, 1983, *Mayorella vespertilioides* Page, 1983, *Mayorella* sp. (1), *Paradermoamoeba valamo* Smirnov et Goodkov, 1993, *Paradermoamoeba levis* Smirnov et Goodkov, 1994, *Thecamoeba striata* Penard, 1890, *Thecamoeba* sp., *Flamella* sp., *Vahlkampfia* sp. (1), *Vahlkampfia* sp. (2). Спільними видами для всіх досліджуваних річок є *V. lata* та *T. striata*.

Найбільшим видовим складом голих амеб характеризується р. Кам'янка (17 видів), найменшим – р. Гуйва (6 видів), у р. Тетерів було ідентифіковано 9 видів амеб.

Нами встановлено, що на поширення голих амеб у досліджуваних річках впливають абіотичні фактори водного середовища. Такі види амеб, як *K. stella*, *V. lata*, *T. striata*, *Vahlkampfia* sp. (1), *Vahlkampfia* sp. (2) відносяться до евриоксидних (витримують значний вміст розчиненого у воді кисню – від 4,6 мг/дм³ до 14,30 мг/дм³); *Vexillifera* sp., *M. cantabrigiensis*, *V. lata*, *T. striata*, *Cochliopodium* sp., *Vahlkampfia* sp. (1) відмічались при широкому діапазоні значень перманганатної окислюваності (8,35–42,0 мг О₂/дм³); *K. stella*, *V. lata*, *M. cantabrigiensis*, *T. striata* виявились евритермними (реєструвались у температурному діапазоні водойм від +1 °С до +26 °С), що відповідає попереднім нашим даним з екології голих амеб [1; 3–5].

Ідентифіковані нами види належать до моноподіального (*D. mycophaga*, *S. stagnicola*, *S. limax*, *S. lucens*, *Saccamoeba* sp. (1), *Saccamoeba* sp. (3)), дактилоподіального (*K. stella*, *Korotnevella* sp., *Vexillifera* sp.), віялоподібного (*V. lata*, *Vannella* sp.), лінзоподібного (*Cochliopodium* sp. (1)), майорельного (*M. cantabrigiensis*, *M. vespertilioides*, *Mayorella* sp. (1)), ланцетоподібного (*P. valamo*,

P. levis), стріатного (*T. striata*, *Thecamoeba* sp.), фламельного (*Flamella* sp.), еруптивного (*Vahlkampfia* sp. (1), *Vahlkampfia* sp. (2)) морфотипів.

Отже, у річках околиць м. Житомира (р. Кам'янка, р. Тетерів, р. Гуївка) нами ідентифіковано 22 види голих амеб, які належать до 9 морфотипів. Поширення голих амеб у досліджуваних водоймах м. Житомира залежить від абіотичних факторів середовища (температури, концентрації розчинених у воді кисню та органічних речовин).

Література

1. Пацюк М. К. Сезонні зміни у видовому комплексі голих амеб у р. Кам'янка (м. Житомир) / М. К. Пацюк // Вісн. Запорізьк. Нац. ун-ту Біол. Науки. – 2014. – № 2. – С. 98–107.
2. Adl S. M. Revisions to the Classification, Nomenclature, and Diversity of Eukaryotes / S. M. Adl, D. Bass, C. E. Lane [et al.] // Journal of Eukaryotic Microbiology. – Vol. 66. – 2019. – P. 4–119.
3. Patsyuk M. K. Biotopic distribution of naked amoebes (Protista) in Ukrainian Polissya area / M. K. Patsyuk, I. V. Dovgal // Vestnik zoologii. – 2012. – 46 (4). – P. 355–360.
4. Patsyuk M. K. Tolerance of Naked Amoebas (Protista) to the Abiotic Factors / M. K. Patsyuk // Nature Montenegro. – Podgorica, 12(2). – 2013. – P. 319–323.
5. Patsyuk M. K. Seasonal changes in the species composition of naked amoebas (Amoebina) of the Teterev river (the Town of Zhitomir) / M. K. Patsyuk // Hydrobiological Journal. – Vol. 52 (4). – 2016. – P. 55–62.

УДК 594: 574.22

ЗЕБРОВА АМПУЛЯРІЯ *ASOLENE SPIXI*: УТРИМАННЯ ТА РОЗВЕДЕННЯ

О.С. Павліченко¹, Д.А. Вискушенко²

^{1,2} Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Ампулярія спіксі, зеброві ампулярії, карликова смугаста ампулярія, равлик ельф – все це відомі назви виду акваріумних равликів *Asolene spixi*. Вони належать до родини ампулярій Ampullariidae, але є дрібнішими за більш поширений вид *Pomacea bridgesii*, який зазвичай і мають на увазі, коли йде мова про ампулярій. Водночас, відмінності у забарвленні та будові не дозволяють сплутати спіксі з іншими видами родини.

Родина Ampullariidae включає в собі найбільш поширені та популярні види акваріумних равликів, які вирізняються гарним зовнішнім виглядом та порівняно великими розмірами серед інших акваріумних молюсків.

Asolene spixi виділяється меншими розмірами серед інших представників родини (до 3 см) та темно-коричневими спіральними полосами на мушлі. Водночас деякі види цієї групи сягають у довжину до 12 см і більше.

Історично спіксі походять з Південної Америки, конкретніше – з Паранської зоогеографічної провінції (Південноамериканська підобласть